

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/417/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3212202028
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3212202028.5

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Emílie Zimovej a sudcov JUDr. Gabriely Janákovvej a Mgr. Ivana Kubínyho v právnej veci navrhovateľov: 1/ U. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX, 2/ D. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX, 3/ J. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XX, 4/ T. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XXX, 5/ A. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A., M. A. XX, 6/ J. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom U., A. F. XXX/XX, všetci zastúpení advokátom Mgr. D. F., D. XXX/X, XXX XX Q. nad Q., proti odporcom: 1/ P. D. - P. U. N., Q. XX, XXX XX Q., IČO: 17 335 345, 2/PhDr. P. I., bytom Q., L. XX, právne zastúpená Advokátskou kanceláriou T. & B., s.r.o. so sídlom Q., L. 2, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, na odvolanie odporcu 2/ proti rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou zo dňa 21. mája 2013, č.k. 6C/29/2012-158, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom určil, že nehnuteľnosti, pozemok v katastrálnom území F. parcela registra "E" parc. č. XXX orná pôda o výmere 9121 m² zapísaný na liste vlastníctva č. XXX vedenom Správou katastra Q. nad Q. a pozemok v katastrálnom území F. parcela registra "E" parc. č. XXX/X orná pôda o výmere 9114 m² zapísaný na liste vlastníctva č. XXX vedenom Správou katastra Q. nad Q. (sporné nehnuteľnosti) patria do dedičstva po neb. C. U., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom F. XX, zomr. XX.XX.XXXX, v podiele 1/2 a do dedičstva po neb. J. U., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom F., zomr. XX.XX.XXXX, v podiele 1/2. Vyhovel tak návrhu navrhovateľov založenom na tvrdeniach, že sporné nehnuteľnosti boli po ich konfiškácii pridelené Výmerom o vlastníctve pôdy z 31.3.1948 J. U., nar. XX.XX.XXXX v 1 a jej manželovi J. U. v 1, pričom tento výmer nebol nikdy zrušený, ich vlastníctvo nebolo scudzené a sporné nehnuteľnosti boli v ich držbe, resp. v dobromyseľnej držbe ich právnych nástupcov, a preto boli J. U. (XXXX) a C. U. (XXXX) ako právoplatný dedič podielu po J. U. v čase svojej smrti spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností.

Okresný súd vychádzal zo skutkových zistení, že výmerom Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy o vlastníctve pôdy číslo XXXXX/XX-II/B datovaným 31. marca 1948 (výmer z 31.3.1948) boli do vlastníctva J. U. a J. U. (XXXX), pridelené aj nehnuteľnosti identické so spornými nehnuteľnosťami, a to každému v podiele 1/2. Ďalej zistil, že J. U. zomrel dňa XX.X.XXXX a v dedičskom rozhodnutí po ňom vydanom dňa 9.12.1966 bol podiel na sporných nehnuteľnostiach nadobudnutých výmerom z 31.3.1948 prededený v prospech jeho syna C. U. (XXXX). V dedičskom rozhodnutí bolo tiež konštatované, že zostávajúci podiel na sporných nehnuteľnostiach patrí pozostalej manželke J. U. (XXXX). Zistil tiež existenciu dohody o deľbe nehnuteľností z roku 1976, v ktorej účastníci vrátane C. U. (XXXX) konštatovali prídel nehnuteľností v prospech J. U. a napokon zistil úhrady za prídel z pozemkovej reformy vykonané v roku 1993 C. U. (XXXX) v prospech R. úradu A. ako aj existenciu viacerých zmlúv uzavretých po r. 1993 C. U. (XXXX) na prenájom poľnohospodárskej pôdy v k.ú. F. bez špecifikácie konkrétnych pozemkových nehnuteľností. V rámci skutkových zistení okresný súd konštatoval, že skutkový stav z obdobia 1976 - 1993 nie je známy.

Dôvodnosť požadovaného určenia posudzoval okresný súd osobitne vo vzťahu k J. U. (XXXX) a osobitne k C. U. (XXXX). V prípade J. U. (XXXX) konštatoval nadobudnutie vlastníckeho práva na základe výmeru z 31.3.1948, keď vo vzťahu k nej považoval tento výmer za verejnú listinu obsahujúcu stanovené náležitosti a nedostatok zápisu vlastníckeho práva v prospech J. U. (XXXX) do pozemkovej knihy nepovažoval za prekážku nadobudnutia vlastníckeho práva. Podľa okresného súdu totiž samotný výmer o vlastníctve pôdy dokazoval vlastnícke právo prídelcu k prídelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti (ust. § 10 ods. 2 Nariadenia SNR č. 104/1946 Sb.n.). K nadobudnutiu vlastníckeho práva tak v prípade J. U. došlo už na základe výmeru bez ohľadu na to, či bolo vlastnícke právo v jej prospech podľa výmeru následne zapísané do pozemkovej knihy.

Vo vzťahu k C. U. (XXXX) došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva inak. Na strane jeho otca J. U., nedošlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva priamo na základe výmeru z 31.3.1948. Dôvodom bola skutočnosť, že J. U. dňa XX.X.XXXX zomrel, a preto nemohol nadobnúť vlastnícke právo výmerom vydaným po jeho smrti. Krátkosť časového intervalu medzi smrťou J. U. ako prídelcu a vydaním výmeru však mala za následok, že tento nedostatok v procese prídelu bol objektívne natoľko nepostrehnuteľný, že nebránil dobrej viere C. U. (XXXX), že jeho otec pôdu na základe výmeru z 31.3.1948 nadobudol, a že on sa stal jej vlastníkom dedením. Na podporu tohto záveru poukázal okresný súd aj na to, že riadne nadobudnutie vlastníckeho práva v prospech J. U. výmerom z 31.3.1948 malo za dané aj Štátne notárstvo v A. pri prejednaní dedičstva po ňom v roku 1966. C. U. (XXXX) tak bol podľa okresného súdu dobromyseľným držiteľom sporných nehnuteľností v rozsahu prídelu v prospech J. U. a na základe ustanovení § 115, § 116 ods. 1, § 145 ods. 1, 2 a § 566 ods. 1,2 Zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník, nadobudol vlastnícke právo vydržaním ku dňu 1.1.1961 na základe dobromyseľnej držby trvajúcej aj v období od 1.1.1951 do 31.12.1960. Ustanovenie druhej časti § 115 Občianskeho zákonníka 141/1950 Zb., podľa ktorého vydržaním nebolo možné nadobnúť vlastnícke právo k nescudziteľným veciam, ktoré boli v socialistickom vlastníctve, nebolo podľa okresného súdu v danom prípade prekážkou vydržania, pretože predmetom držby bol prídel skonfiškovanej pôdy, ktorý nebol zrušený, a preto nešlo o nescudziteľnú vec v socialistickom vlastníctve.

Okresný súd sa zaoberal aj prípadnou možnosťou vydržania sporných nehnuteľností zo strany odporcov. Na strane odporcu 1/ konštatoval nedostatok dobromyseľnosti, pretože odporca 1/ ako štát nemohol mať za to, že mu sporné nehnuteľnosti patria, keď prostredníctvom štátneho orgánu rozhodol o dedení podielu na sporných nehnuteľnostiach C. U. (XXXX) a neskôr prijal nedoplatok prídelovej ceny. Na strane odporcu 2/, u ktorého bolo možné uvažovať o dobromyseľnosti, neuplynula priamo u neho desaťročná vydržacia doba od okamžiku kedy mal sporné nehnuteľnosti kúpiť (2008) a k dobromyseľnej držbe jeho právnych predchodcov, ktorú by bolo možné do vydržacej doby odporcu 2/ započítať, nenavrhol a nepredložil odporca 2/ žiadne dôkazy. Neuniesol tak dôkazné bremeno, že by sporné nehnuteľnosti vydržal.

Napokon sa okresný súd zaoberal námietkou odporcu 2/ k rozdielom priezvisk uvádzaných na relevantných listinách v podobe „U.“ a „U.“. Konštatoval, že ostatné údaje uvedené na listinách a okolnosti, za ktorých boli listiny vydané vylučujú pochybnosť, že by sa mohlo jednať o iné osoby ako J. U. a jeho syna C. U., nar. XX.XX.XXXX.

Rozhodnutie o trovách konania odložil okresný súd na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa § 161 ods. 3 O.s.p.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie odporcu 2/, ktorý navrhoval napadnutý rozsudok zmeniť a návrh zamietnuť, prípadne zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b), d) a f) O.s.p. spočívajúce v tom, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, vec nesprávne právne posúdil a v určitých častiach považoval rozsudok za nepreskúmateľný. Odporca 2/ žiadal náhradu trov odvolacieho konania.

Odporca 2/ nepovažoval za správny záver okresného súdu, že neuniesol dôkazné bremeno o nadobudnutí vlastníckeho práva a dôkazné bremeno o preukázaní dobromyseľnosti svojej držby a držby jeho právnych predchodcov. Odporca 2/ totiž v rámci svojej obrany odvodzoval vlastnícke právo zo zmluvného prevodu nehnuteľností, tak ako to nesporne vyplývalo z hodnoverných a záväzných

údajov katastra. Nemal preto žiaden dôvod produkovať dôkazy k tejto nespornej skutočnosti. Odporca 2/ zdôraznil, že svoje vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam neodvodzoval z eventuálneho vydržania, o ktorom sa zmieňuje okresný súd, preto nemal v tomto smere dôkaznú povinnosť. Odporca 2/ poukázal na princíp právnej istoty, na základe ktorého nemôže byť niekto zbavený práva z dôvodu dodatočného odpadnutia dôvodu, na základe ktorého sa stal vlastníkom veci prevodca.

Odporca 2/ považoval za nesprávny záver okresného súdu, o deliteľnosti výmeru z 31.3.1948 na platnú časť vo vzťahu k J. U. a časť neplatnú vo vzťahu k J. U.. Na výmer z 31.03.1948 nie je možné takto nahliadať a úmrtie J. U. pred jeho vydaním spôsobilo jeho neplatnosť v celom rozsahu. Na základe výmeru z 31.03.1948 tak nemohla vlastníctvo nadobudnúť ani J. U.. Odporca 2/ svoj názor odôvodnil najmä povahou podielového spoluvlastníctva ako vlastníctva ideálnej časti veci a nie vlastníctva časti reálne oddeliteľnej počas trvania spoluvlastníctva. V prípade potvrdzujúceho rozhodnutia krajského súdu žiadal odporca 2/ k otázke deliteľnosti výmeru na platnú a neplatnú časť pripustiť dovolanie ako k otázke zásadného právneho významu.

Rozsudok okresného súdu bol podľa odporcu 2/ nesprávny aj preto, že vlastníctvo, ktorého určenie sa požadovalo nebolo nikdy zapísané do pozemkovej knihy, či evidencie nehnuteľností. Pritom až od 01.01.1951 prestal byť zápis vlastníckeho práva podmienkou jeho prechodu, či prevodu a stratil konštitutívne účinky. Zápis do evidencie nehnuteľností bolo možné vykonať aj na základe uznesenia štátneho notárstva z roku 1966 v dedičskej veci po J. U..

V záveroch o vydržaní podielu na sporných nehnuteľnostiach C. U. (XXXX) videl odporca 2/ pochybenie v prvom rade v tom, že sporné nehnuteľnosti neboli spôsobilým predmetom vydržania podľa právnej úpravy platnej v čase, v ktorom okresný súd ich vydržanie dovodil. Podľa vtedy platného ust. § 115 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. nebola poľnohospodárska pôda predmetom spôsobilým vydržania. Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. potom vydržanie ako spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva umožnil až novelou od 01.04.1983 (131/1982 Zb.), no ani podľa tejto právnej úpravy nebola poľnohospodárska pôda spôsobilým predmetom vydržania. Vydržanie poľnohospodárskej pôdy umožnila s účinnosťou od 01.01.1992 až novela Občianskeho zákonníka č. 509/1991 Zb. Pre účely vydržania podľa nej však nebolo možné pri poľnohospodárskej pôde započítať predchádzajúce obdobie oprávnenej držby (pred 01.01.1992), práve pre nespôsobilosť poľnohospodárskej pôdy ako predmetu vydržania v tomto predchádzajúcom období. Vydržať poľnohospodársku pôdu bolo možné najskôr po 31.12.2001, toto obdobie však nebolo predmetom dokazovania okresného súdu.

V súvislosti s držbou namietal odporca 2/ v danom prípade aj nedostatok faktického ovládania veci a nedostatok jej dobromyseľnosti, ktorú nemožno podľa odporcu dovodzovať z výmeru, ktorého účinky nikdy nenastali. Vstup do oprávnenej držby nemožno podľa odporcu 2/ automaticky dovodzovať ani z toho, že vlastníctvo bolo konštatované v dedičskom uznesení z roku 1966 ako v domnelom právnom titule. Konštitutívne účinky vzniku vlastníckeho práva totiž mohli nastať až registráciou na štátnom notárstve.

Odporca 2/ uviedol, že navrhovatelia nepreukázali nadobudnutie sporných nehnuteľností ich právnymi predchodcami výmerom z 31.3.1948, pretože nebolo preukázané právoplatné pridelenie v zmysle § 13 ods. 7 Nariadenia 104/1945 Sb. Nedošlo k nemu možno práve pre úmrtie J. U., v dôsledku ktorého neboli realizované ani ďalšie úkony súvisiace s prídelením. Okrem dedičského uznesenia z roku 1966 neboli sporné nehnuteľnosti zahrnuté do aktív žiadneho iného dedičského konania. Napokon odporca 2/ poukázal na to, že nájomné zmluvy predložené navrhovateľmi neumožňujú identifikáciu konkrétnych prenajímaných nehnuteľností.

Navrhovatelia vo svojom vyjadrení k odvolaniu žiadali napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny a s jeho odôvodnením sa stotožnili. Podmienky oprávnenej držby mali za splnené a po zmene právnej úpravy novelou Občianskeho zákonníka 40/1964 Zb. č. 131/1982 Zb. účinnou od 1.4.1983 považovali vydržanie poľnohospodárskej pôdy za možné s možnosťou započítania doby predchádzajúcej držby. Navrhovatelia žiadali priznať náhradu trov odvolacieho konania.

Odporca 1/ sa k odvolaniu nevyjadril. Poukázal na to, že sám odvolanie nepodal.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p., pretože je vo výroku vecne správny.

Po zmene v osobe odporcu 2/, ktorú pripustil krajský súd uznesením zo dňa 08.10.2014, prejednal vec na pojednávaní dňa 11.2.2015, na ktorom vo veci rozhodol. Žiadosti právneho zástupcu odporcu 2/ na odročenie pojednávania krajský súd nevyhovel, pretože dôvody žiadosti nepovažoval za dôležité v zmysle ust. § 119 O.s.p. V priebehu odvolacieho konania bolo nariadené pojednávanie na deň 14.01.2015, na ktorom odporca 2/, predvolaný na toto pojednávanie už dňa 27.11.2014, požiadal o jeho odročenie z dôvodu potreby naštudovania veci a z dôvodu vybavenia právneho zastúpenia. Tejto žiadosti krajský súd vyhovel a pojednávanie odročil na 11.2.2015, čo účastníci, vrátane odporcu 2/, vzali na vedomie s tým, že písomne predvolaní už nebudú. Dňa 19.1.2015 udelil odporca 2/ plnú moc advokátovi JUDr. T. N., ktorý nahliadol do spisu a dňa 29.01.2015 odporca 2/ toto plnomocenstvo odvolal. Následne dňa 9.2.2015 udelil odporca 2/ nové plnomocenstvo Advokátskej kancelárii T. & B., s.r.o. Napriek tomu, že odporca 2/ udelil toto plnomocenstvo iba dva dni pred pojednávaním nariadeným na 11.2.2015, má krajský súd za to, že odporcovi 2/ bola zachovaná lehota 5 dní na prípravu pojednávania podľa § 115 ods. 2 O.s.p. Odporca 2/ vzal totiž termín pojednávania vytyčeného na 11.2.2015 na vedomie už na pojednávaní dňa 14.1.2015, teda takmer mesiac pred jeho uskutočnením. To, že v tejto dobe udelil a odvolal plnomocenstvo advokátovi a potom si tesne pred pojednávaním zvolil iného advokáta nemôže viesť k nedodržaniu lehoty na prípravu pojednávania podľa § 115 ods. 2 O.s.p. zo strany súdu a nie je dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania, pokiaľ takáto zmena, resp. voľba advokáta na poslednú chvíľu nemá objektívne dôvody. Tie tvrdené neboli a ani z ničoho nevyplývali. Pokiaľ nie je účastník zastúpený, a nie je sám dostatočne dbalý toho, aby si v rámci lehoty na prípravu pojednávania zvolil právneho zástupcu v predstihu dostatočnom na oboznámenie sa právneho zástupcu s vecou, jedná sa o nezodpovedný prístup účastníka k svojej veci, ktorý nemôže byť na ťarchu rýchlosti a hospodárnosti konania tým, že by bolo pojednávanie z takéhoto dôvodu odročované. Zvlášť, ak sa jedná o zmenu advokáta vykonanú tesne pred pojednávaním. V danom prípade bolo neodročenie pojednávania dôvodné zvlášť preto, že na strane odporcu 2/ sa nejednalo o prvé pojednávanie a prvú takúto žiadosť odporcu 2/, ako to vyplýva z vyššie uvedeného priebehu pojednávania krajského súdu. V prvom prípade krajský súd žiadosti odporcu 2/ ústretovo vyhovel, no opakovať tento postup nebolo vzhľadom na uvedené namieste. Najmä preto, že odporca 2/ pôvodné plnomocenstvo odvolal dňa 29.1.2015, teda viac ako päť dní pred pojednávaním vytyčeným na 11.2.2015. Do času konania pojednávania mal teda odporca 2/ stále dostatok času na udelenie nového plnomocenstva tak, aby sa jeho nový právny zástupca nemusel oboznamovať s vecou v časovej tiesni. Najmenej päť dní na prípravu pojednávania v zmysle ust. § 115 ods. 2 O.s.p. tak v danom prípade nemal na prípravu právny zástupca odporcu 2/ výlučne iba vinou samotného odporcu 2/. Na strane samotného odporcu 2/ však bol časový priestor na prípravu pojednávania daný opakovane a vždy podstatne širší než stanovené minimum päť dní. Právo na včasné predvolanie na pojednávanie podľa ust. § 115 ods. 2 O.s.p. tak v danom prípade na strane odporcu 2/ v žiadnom prípade porušené nebolo.

Na pojednávaní doplnil krajský súd dokazovanie výsluchom navrhovateľa 1/ a oboznámil účastníkov s iným právnym posúdením veci. K použitiu konkrétnych ustanovení neaplikovaných v rozhodnutí okresného súdu, a to ust. § 132a ods. 1 OZ v znení účinnom od 01.04.1983 do 31.12.1991, ust. § 135a OZ v znení účinnom od 1.4.1983 do 31.12.1991 a ust. § 134 OZ v znení účinnom od 01.01.1992 sa účastníci na pojednávaní nevyjadrili, odročenie pojednávania za účelom vyjadrenia sa k inému právnemu posúdeniu veci nežiadali.

I keď bola dôvodnosť požadovaného určenia posudzovaná osobitne u J. U. (XXXX) a osobitne u C. U. (XXXX), boli tu aj spoločné rozhodujúce otázky, z ktorých niektoré urobil odporca 2/ predmetom svojho odvolania.

V prvom rade však odporca 2/ namietal procesný nedostatok, a to nepreskúmateľnosť niektorých častí napadnutého rozhodnutia na základe odvolacieho dôvodu podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). Inou vadou konania sa rozumie také porušenie procesných predpisov, ktoré mohlo mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia. Ide predovšetkým o porušenie procesných práv účastníka, ktoré nemožno podradiť pod § 221 ods. 1, ale ich dôsledok sa mohol prejaviť vo výsledku konania formulovanom vo výroku súdneho rozhodnutia vo veci samej. Pod tento odvolací dôvod je podradovaná aj prípadná nepreskúmateľnosť rozhodnutia. I keď odporca 2/ neuviedol, ktoré konkrétne časti rozsudku považuje za nepreskúmateľné, a prečo, krajský súd optikou tohto odvolacieho dôvodu rozsudok preskúmal ako celok a zistil, že rozhodnutie nepreskúmateľnosťou netrpí. Okresný súd pri rozhodujúcich skutkových i

právných záveroch dostatočne a zrozumiteľne uviedol ich východiská ako aj dôvody, ktoré ho k prijatiu jednotlivých záverov viedli. Zohľadnil tiež potrebu posúdenia viacerých rozhodujúcich skutočností a svoje rozhodnutie náležite k tomu vnútorne rozčlenil, čím tiež zabezpečil dostatočnú zrozumiteľnosť rozhodnutia ako celku. Odvolací dôvod spočívajúci v čiastočnej nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia tak nebol naplnený.

Ďalšou rozhodujúcou otázkou, ktorú možno považovať za významnú pre oba určovacie petity, je odporcom 2/ vytýkaná nesprávnosť záveru okresného súdu, že na jeho strane bolo dôkazné bremeno k vydržaniu sporných nehnuteľností. Takéto pochybenie by predstavovalo nesprávne právne posúdenie veci ako odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. spočívajúci v mylnej aplikácii (a výklade) právnej normy na zistený skutkový stav alebo použitie právnej normy, ktorú na skutkový stav vôbec nemožno použiť.

Okresný súd však v napadnutom rozhodnutí neuvažoval o vydržaní na strane odporcu 2/ ako o titule zápisu vlastníckeho práva odporcu 2/ do katastra nehnuteľností a bol si vedomý, že tým sú kúpne zmluvy z roku 2008. Otázkou prípadného vydržania odporcom 2/ sa zaoberal v záujme komplexného právneho posúdenia veci, ktoré by viedlo k vydaniu rozhodnutia súladného so skutočným právnym stavom. Návrhom bola totiž spochybnená správnosť zápisu vlastníckeho práva odporcov a posudzovaním možnosti vydržania odporcami okresný súd iba zisťoval, či tu nie je iný nadobúdaci titul na ich strane, ako ten, na základe ktorého došlo k spochybnenému zápisu do katastra nehnuteľností, a či prípadne takýto iný nadobúdaci titul odporcov nemôže mať za následok neúspešnosť požadovaného určenia. Napokon odporca 1/, vedomý si tejto možnosti ako neraz účinnej formy obrany, svoje vydržanie výslovne namietal. Tým, že možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva odporcom 2/ posudzoval okresný súd aj z hľadiska možnosti jeho vydržania sa teda nesprávneho právneho posúdenia veci nedopustil a na základe dôkazov produkovaných účastníkmi prijal aj správny záver, že na strane odporcu 2/ neboli preukázané podmienky vydržania.

Ďalšou spoločnou východiskovou otázkou oboch určovacích petitov bola prípustnosť deliteľnosti výmeru z 31.3.1948 na časť platnú vo vzťahu k J. U. (XXXX) a časť neplatnú vo vzťahu k J. U., z ktorého záveru okresný súd vychádzal. Tu odporca 2/ namietal, že úmrtie J. U. pred vydaním výmeru z 31.3.1948 spôsobilo jeho neplatnosť v celom rozsahu, pretože podielovému spoluvlastníctvu, do ktorého mali byť sporné nehnuteľnosti výmerom z 31.3.1948 pridelené, je vlastná povaha podielu ako ideálnej časti a nie časti reálne oddeliteľnej. Ani v tejto otázke sa okresný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia veci. Výmer z 31.3.1948 predstavoval rozhodnutie správneho orgánu. Odporca 2/ neuvádza konkrétnu relevantnú právnu úpravu, ktorá by riešila otázku účinnosti správneho rozhodnutia iba vo vzťahu k niektorému z účastníkov, ktorého sa rozhodnutie týkalo a takáto právna úprava nie je známa ani krajskému súdu. Do úvahy tak prichádza posúdenie danej veci na základe právnej teórie. Principiálne je v prípade mnohosti adresátov rozhodnutia možný prístup, že vada, resp. neúčinnosť rozhodnutia čo i len voči jednému z nich spôsobuje, že rozhodnutie nie je záväzná voči žiadnemu z adresátov. Druhý principiálny prístup spočíva v prípade čiastočnej vady resp. neúčinnosti rozhodnutia v zachovaní účinkov rozhodnutia aspoň voči tým adresátom, na ktorých právne pomery nemá neúčinnosť voči iným adresátom dopad. Pri nie výnimočnej možnosti plurality účastníkov konaní, a to nielen v súčasnosti, ale aj v minulom období rozhodnom pre tento spor, je prvý z uvedených prístupov nezlučiteľný s efektívnou rozhodovacou činnosťou. Významne narúša princíp právnej istoty a dôvery v nadobudnuté práva. Naopak druhý prístup umožňuje efektívnu rozhodovaciu činnosť ponechaním záväznosti dobrého a nápravou, prípadne nezáväznosťou iba toho, kde došlo k pochybeniu. Z pohľadu analógie práva zodpovedá tento prístup aj občianskoprávnemu princípu tzv. salvátorskej klauzuly, v súčasnosti obsiahnutej v ust. § 41 OZ. V prípade vadného správneho aktu je potrebné sa preto prikloniť v prospech deliteľnosti správneho aktu na časť vadou dotknutú s prípadnými následkami nezáväznosti tejto časti a na časť bez dopadu vady, a preto naďalej záväznú. To samozrejme v prípade, že z povahy veci je takéto delenie možné. Odporca 2/ v tomto smere namietal, že práve podielové spoluvlastníctvo zakladá v danom prípade takú povahu veci, ktorá deliteľnosť výmeru z 31.3.1948 neumožňuje. Je potrebné si však uvedomiť, že predmetom výmeru z 31.3.1948 boli dva spoluvlastnícke podiely na pozemkových nehnuteľnostiach. Tak ako v súčasnosti, bol aj v čase vydania výmeru z 31.3.1948 spoluvlastnícky podiel samostatným predmetom právnych vzťahov, keďže bol sám o sebe spôsobilým predmetom zmluvnej dispozície, dedenia a pod. bez toho, aby musela byť predmetom právnych vzťahov celá vec v podielovom spoluvlastníctve. Dispozícia iba s niektorým spoluvlastníckym podielom nie je a ani v rozhodnom čase nebola spojená s potrebou reálneho delenia veci, na ktorého neprípustnosť poukazuje odporca 2/. Aj po prevode len niektorého spoluvlastníckeho podielu tento naďalej predstavuje

ideálnu časť veci. Záver okresného súdu o deliteľnosti výmeru z 31.3.1948 na časť platnú (záväznú) voči J. U. (XXXX) a časť neplatnú (nezáväznú) voči J. U. tak bol správny. Čo sa týka žiadosti odporca 2/ o pripustenie možnosti dovolania k tejto otázke ako otázke zásadného právneho významu, krajský súd dovolanie nepripustil. V danej otázke zásadný právny význam nevidel. I keď krajskému súdu nie je známe riešenie takéhoto konkrétneho problému na úrovni Najvyššieho súdu SR, nie je tu predpoklad potreby jeho riešenia vo významnejšom rozsahu rozhodovacej praxe do budúcnosti, a preto takáto jednotlivito sa vyskytujúca otázka nemá zásadný právny význam. Navyiac krajský súd nepovažuje jej riešenie za zvlášť právne problematické.

Na otázku deliteľnosti výmeru z 31.3.1948 potom bezprostredne nadväzoval záver okresného súdu, že vo vzťahu k J. U. predstavoval výmer z 31.3.1948 sám o sebe dostatočný dôvod vzniku jej vlastníckeho práva k podielu na sporných nehnuteľnostiach. V tomto smere odporca 2/ namietal, že ku vzniku vlastníckeho práva bol aj v tomto prípade potrebný zápis do pozemkovej knihy, ktorý bol v tom čase nevyhnutný pre vznik vlastníckeho práva. Ani v tomto právnom posúdení okresný súd nepochybil a napriek platnosti intabulačného princípu v tom čase, predstavovalo výnimku z neho práve nadobudnutie vlastníctva na základe výmeru o vlastníctve pôdy, ktorý bol verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelcu (ust. § 1 ods. 2 Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1946 Sb. n. SNR). Rovnaký záver vyplýva napr. aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 28.10.2009 sp. zn. 4Cdo 48/2008, v ktorom sa uvádza: „Keďže k nadobudnutiu vlastníctva prídelom zásadne nebolo treba intabulácie, nedostatok zápisu nemá vplyv na vlastníctvo k prídelu. Z hľadiska vlastníctva nebola preto ani v danom prípade rozhodujúca skutočnosť, že v pozemkovej knihe nie je urobený zápis o prídelovom konaní.“

Výmer o vlastníctve pôdy preukazoval vlastníctvo aj bez oznámenia pridelenia príslušnému daňovému úradu a katastrálnemu meračskému úradu, na ktoré ako nedostatok poukazuje odporca 2/. Tieto oznámenia totiž predstavujú iba vedľajšie administratívne úkony, na ktoré Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. n. SNR ani č. 104/1946 Sb. n. SNR vznik vlastníckeho práva neviazali. Ako bolo uvedené, bol výmer dôkazom o vlastníckom práve bez ďalšieho. Z ničoho tiež nevyplýva, že by nemal byť vo vzťahu k J. U. právoplatný.

V časti napadnutého rozhodnutia o určení vlastníckeho práva J. U. je z vyššie uvedeného zrejmé, že okresný súd sa tu nedopustil pochybení, ktoré ako odvolacie dôvody uplatnil odporca 2/.

Iná situácia nastala v časti o určení vlastníckeho práva C. U. (XXXX), ktorého titul ustálil okresný súd vo vydržaní, keďže účinky výmeru z 31.3.1948, spočívajúce v nadobudnutí vlastníckeho práva na jeho základe, voči jeho právnenému predchodcovi J. U. nenastali. So záverom, že J. U. sporné nehnuteľnosti nenadobudol na základe výmeru z 31.3.1948 ako aj s dôvodmi tohto záveru sa krajský súd stotožňuje.

Pri právnom posúdení otázok vydržania podielu na sporných nehnuteľnostiach C. U. (XXXX) aplikoval okresný súd ust. § 115 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., podľa ktorého vydržaním možno nadobudnúť vlastnícke právo, ak nejde o nescudziteľné veci v socialistickom vlastníctve. Tu sa však okresný súd dopustil vytykaného nesprávneho právneho posúdenia veci spočívajúceho v závere, že sporné nehnuteľnosti nepredstavujú nescudziteľné veci, ktoré sú v socialistickom vlastníctve. Ten založil na konštatovaní, že prídel skonfiškovanej pôdy, ktorý nebol zrušený, nepredstavuje nescudziteľnú vec v socialistickom vlastníctve. Tým, že vo vzťahu k podielu 1 v prospech J. U. nenastali účinky výmeru z 31.3.1948, ostalo dovtedajšie vlastnícke právo k tomuto podielu na sporných nehnuteľnostiach nedotknuté. Toto dovtedajšie vlastnícke právo však už nesvedčilo pôvodnej vlastníčke W. C., kedy by sa o vec v socialistickom vlastníctve rozhodne nejednalo, ale z dôvodu konfiškácie sporných nehnuteľností svedčilo vlastnícke právo štátu. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. socialistické vlastníctvo má buď formu štátneho vlastníctva alebo formu vlastníctva družstevného. Z uvedeného je zrejmé, že podľa právnej úpravy Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., neprichádzalo vydržanie sporných nehnuteľností C. U. (XXXX) do úvahy, pretože sa jednalo o nescudziteľné veci v socialistickom vlastníctve, ktoré boli zákonom z vydržania vylúčené.

Odporca 2/ v odvolaní namietal aj správnosť skutkových záverov súvisiacich s vydržaním zo strany C. U.. Tu vo vzťahu k predpokladom oprávnenej držby uplatnil odvolací dôvod podľa ust. § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p., (súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam). Podstata tohto odvolacieho dôvodu spočíva vo všeobecnosti predovšetkým v nesprávnom postupe okresného súdu pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom je to, že okresný súd berie do úvahy

skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané či vyplynuli z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov.

Skutkové závery okresného súdu, z ktorých dovodzoval existenciu oprávnenej držby sporných nehnuteľností C. U. (XXXX) však boli správne. Spolu s doplnením dokazovania krajským súdom jednoznačne preukazujú danosť podmienok držby podľa rozhodnej právnej úpravy (OZ č. 141/1950 ako aj OZ č. 40/1964 Zb. v znení účinnom od 1.4.1983), a to jednak faktické ovládanie veci (corpus possessionis), ako aj existenciu vôle nakladať so spornými nehnuteľnosťami ako s vlastnými (animus possidendi). Čo sa týka faktického ovládania veci, zvlášť poľnohospodárskych pozemkov, je potrebné ho hodnotiť optikou pomerov daného obdobia, a v období od päťdesiatych do prelomu osemdesiatych a deväťdesiatych rokov 20. storočia je potrebné za faktické ovládanie považovať aj ich odovzdanie do užívania socialistickej organizácie. Iné formy užívania poľnohospodárskej pôdy sa síce sporadicky vyskytovali, no boli zámerne znevýhodňované s cieľom vytvárať tlak práve na štátom preferované užívanie socialisticou organizáciou. Pokiaľ teda fyzická osoba odovzdala poľnohospodársku pôdu do užívania socialistickej organizácii a ďalej mala iba vedomosť kde sa jej pozemky nachádzajú a pravidelne ich ukazovala svojim potomkom, bolo to v zásade maximum, ako sa dali v uvedenom čase poľnohospodárske nehnuteľnosti fakticky ovládať. Práve takýto stav vyplýva z vykonaného dokazovania (dedičské rozhodnutie z roku 1966, výpoveď navrhovateľa 1/) a vzhľadom na uvedené špecifiká doby je potrebné ho považovať za splnenie podmienky faktického ovládania poľnohospodárskej pôdy v tom čase.

Obdobne je pri poľnohospodárskej pôde potrebné pristupovať k splneniu druhej podmienky držby, a to existencii vôle nakladať s vecou ako s vlastnou. Tak ako boli od päťdesiatych do prelomu osemdesiatych a deväťdesiatych rokov 20. storočia obmedzené možnosti faktického ovládania poľnohospodárskej pôdy, boli oproti dnešnému ponímaniu významne obmedzené aj možnosti nakladania s ňou. Pri posudzovaní vôle nakladať s vecou ako s vlastnou je to potrebné mať na zreteli. Z vykonaných dôkazov však v danom prípade možno spoľahlivo dovodiť, že na strane C. U. (XXXX) existovala vôľa nakladať s podielom na sporných nehnuteľnostiach ako s vlastnými. Tá vyplýva jednak z dedičského rozhodnutia z roku 1966, na základe ktorého sa mal stať dedičom podielu na sporných nehnuteľnostiach ako aj z konania C. U. po roku 1989, z ktorého možno spätne dovodiť, že jeho vôľa nakladať s nehnuteľnosťami ako s vlastnými tu bola v zásade od smrti jeho otca J. U.. Skutočnosť, že po roku 1990 zaplatil za svojho otca prídlovú cenu a sporné nehnuteľnosti prenajímal tomu jednoznačne nasvedčujú. Pokiaľ odporca 2/ namietal, že prenajímanie práve sporných nehnuteľností nie je preukázané, pokiaľ nie sú v nájomných zmluvách uvedené konkrétne parcelné čísla, táto obrana vo svetle ostatných dôkazov neobstojí. Ako vyplýva z výmeru z 31.3.1948, bola celková výmera pridelenej pôdy cca 3,2 ha. Z výpovede navrhovateľa 1/ vyplynulo, že inú pôdu v k.ú. F. ako rodina nevlastnili a výmera cca 1 ha bola použitá viacerými členmi rodiny na výstavbu ich domov. Je teda zrejmé, že na poľnohospodárske účely mohla byť prenajatá výmera cca 2 ha, čo v zásade zodpovedá výmerám sporných nehnuteľností. Opäť je potrebné prihliadať na bežný chod vecí, ktorým v tomto prípade bolo uzatváranie nájomných zmlúv bez špecifikácie prenajímaných nehnuteľností parcelným číslom, ako to v zásade vyplýva aj z nájomných zmlúv predložených odporcom 1/. Tie tiež v prevažnej miere parcelné čísla neobsahovali. Samotná nemožnosť špecifikácie konkrétnych nehnuteľností v nájomných zmluvách ich prenajímanie C. U. (XXXX) nevylučuje a prenájom práve sporných nehnuteľností bol dostatočne preukázaný uvedeným porovnaním výmer. Z nich vyplýva, že v dotknutom katastrálnom území nemal C. U. (XXXX) na prenájom poľnohospodárskemu podniku iné pozemky, ako práve sporné nehnuteľnosti, resp. podiel na nich.

Popri preukázaní uvedeného faktického ovládania sporných nehnuteľností a existencii vôle nakladať s nimi ako s vlastnými bola na strane C. U. (XXXX) preukázaná nielen danosť držby, ale správny bol aj záver okresného súdu o jej dobromyseľnosti. Tú je v prvom rade potrebné na strane C. U. (XXXX) dovodzovať od domnelého nadobúdacieho titulu, ktorým je výmer z 31.3.1948 a dedenie. V týchto skutkových a právnych zisteniach sa krajský súd s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu stotožňuje ako so správnym (§ 219 ods. 2 O.s.p.) Skutkové zistenia okresného súdu tu zodpovedajú pravidlám logiky a bežnému vnímaniu vecí. Na zdôraznenie ich správnosti krajský súd uvádza, že nespôsobilosť výmeru z 31.3.1948 ako titulu vzniku vlastníckeho práva J. U. tkvela v takom detaile, ktorý bol bez priameho zamerania sa na posudzovanie správnosti výmeru z 31.3.1948, ku ktorému nemá adresát vyhovujúceho rozhodnutia spravidla dôvod, sotva postrehnutelný. Výmer z 31.3.1948 bol tak

dostatočným domnelým titulom vzniku vlastníckeho práva J. U.a. Od neho potom svoje vlastnícke právo titulom dedenia prirodzene dovodzoval C. U. (XXXX) a výslovne k podielu na sporných nehnuteľnostiach v ňom bol aj utvrdený dedičským rozhodnutím z roku 1966. K týmto zisteniam okresného súdu je potrebné doplniť, že z ničoho nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali strate dobrej viery na strane C. U. (XXXX) v priebehu jeho života. Všetky významné udalosti utvrdzujúce C. U. (XXXX) v tom, že je vlastníkom podielu na sporných nehnuteľnostiach, teda výmer z 31.3.1948, dedičské rozhodnutie z roku 1966, zaplataenie prídelovej ceny po roku 1990 a uzatváranie nájomných zmlúv v tomto období, vytvárajú vnútorne súladnú mozaiku obrazu jeho vzťahu k podielu na sporných nehnuteľnostiach, ako právneho vzťahu oprávnenej držby. V konaní nevyšla najavo žiadna skutočnosť, ktorá by tento obraz narušila a vniesla pochybnosti o danosti niektorého z predpokladov oprávnenej držby na strane C. U. (XXXX). To ani v období rokov 1976 - 1993, ku ktorému okresný súd uviedol, že skutkový stav v tomto čase nepozná. Z dokazovania vykonaného okresným súdom, ani z dokazovania doplneného krajským súdom nevyplýva taká skutočnosť, ktorá by priniesla pochybnosti o trvaní predpokladov oprávnenej držby C. U. (XXXX) aj v období rokov 1976 - 1993. A pokiaľ takejto pochybnosti niet, je potrebné mať za to, že predpoklady oprávnenej držby boli dané aj v období medzi udalosťami, z ktorých ich trvanie vyplýva. Držbu ako trvajúci stav, nielen ako udalosť okamžiku, nemožno preukázať znalosťou kontinuálneho priebehu celého jej obdobia, ale dovodiť ju možno iba z jednotlivých právne významných udalostí, z ktorých na držbu možno usudzovať. Medzi týmito udalosťami je potrebné trvanie držby predpokladať, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Na rozdiel od okresného súdu preto prijal krajský súd po doplnení dokazovania záver, že predpoklady oprávnenej držby podielu na sporných nehnuteľnostiach boli na strane C. U. (XXXX) naplnené nepretržite od 31.3.1948 až do jeho smrti v roku 2001.

Na základe tohto skutkového zistenia potom prichádzalo do úvahy právne posúdenie aj podľa právnych predpisov dovtedy nepoužitých, s ktorým krajský súd účastníkov oboznámil, ako bolo uvedené vyššie, a to:

Podľa § 132a ods. 1 OZ v znení účinnom od 1.4.1983 do 31.12.1991, kto s vecou zaobchádza ako so svojou a so zreteľom na všetky okolnosti je dobromyseľný, že mu vec patrí, má - pokiaľ nie je ustanovené inak - obdobné práva na ochranu, ako má vlastník.

Podľa § 135a OZ v znení účinnom od 1.4.1983 do 31.12.1991, vydržaním však nemožno nadobudnúť vec z majetku v socialistickom vlastníctve alebo vec, ku ktorej má socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Takto nemožno nadobudnúť ani právo k pozemku, ktorý je v socialistickom vlastníctve alebo ku ktorému má socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov.

Podľa § 134 ods. 1, 2, 3 OZ v znení účinnom od 1.1.1992, oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

Takto nemožno nadobudnúť vlastníctvo k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva, alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb (§ 125).

Do doby podľa odseku 1 sa započíta aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca.

Oprávnená držba C. U. (XXXX) k podielu 1 na sporných nehnuteľnostiach mala za následok vydržanie vlastníckeho práva. Ako bolo uvedené, k vydržaniu nemohlo dôjsť na základe ust. § 115 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., a z citovaného ustanovenia § 135a OZ v znení účinnom od 1.4.1983 do 31.12.1991 vyplýva, že k vydržaniu nemohlo dôjsť ani podľa právnej úpravy platnej do 31.12.1991. Dovtedy neboli sporné nehnuteľnosti spôsobilým predmetom vydržania. Tým sa stali až na základe právnej úpravy § 134 OZ účinnej od 01.01.1992. To napokon nerozporoval ani odporca 2/. Tvrdil však, že až od 01.01.1992 mohla začať plynúť vydržacia doba a až jej uplynutím dňa 01.01.2002 by prichádzalo do úvahy nadobudnutie vlastníctva C. U. (XXXX), ktorý však predtým, v roku 2001, zomrel. Tento názor však nie je správny. Pred 01.01.1992 síce neboli sporné nehnuteľnosti spôsobilým predmetom vydržania, boli však spôsobilým predmetom držby. Práve v dôslednom rozlišovaní spôsobilosti predmetu držby a spôsobilosti predmetu vydržania tkvie v tomto prípade správne určenie okamžiku vydržania.

Pokiaľ teda pred 01.01.1992 držba nehnuteľnosti trvala viac ako desať rokov a bola oprávnená, boli podmienky vydržania splnené hneď ku dňu 01.01.1992, a tým dňom bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním. Rovnaký záver vyplýva aj z judikatúry Najvyššieho súdu ČR vychádzajúcej z totožnej právnej úpravy, a preto použiteľnej na tento prípad. Podľa Rozsudku NS ČR zo dňa 08.12.1998 sp. zn. 22 Cdo 2273/98 bol pozemok v štátnom vlastníctve pred účinnosťou novely občianskeho zákonníka č. 509/1991 Zb. spôsobilým predmetom oprávnenej držby, táto dražba však nemohla vyústiť do nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním, vzhľadom na ustanovenie § 135 ods. 3 OZ, ktoré pozemky v socialistickom vlastníctve z vydržania vylučovalo. Akonáhle však uvedené obmedzenie odpadlo, uplatnili sa právne dôsledky oprávnenej držby, ktoré zákon až do vtedy vylučoval.

Keďže bol C. U. k 01.01.1992 dobromyseľným držiteľom podielu 1 na sporných nehnuteľnostiach, a jeho oprávnená držba k nemu trvala viac ako desať rokov, stal sa k uvedenému dňu vlastníkom tohto podielu titulom vydržania.

Vzhľadom na uvedené bol napadnutý rozsudok vecne správny nielen vo výroku o určení vlastníckeho práva J. U., ale pri čiastočne inom právnom posúdení veci aj vo výroku o určení vlastníckeho práva C. U. (XXXX). Preto krajský súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodne okresný súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§224 ods. 4 O.s.p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.